

זהר הקדוש

עם ביאור
הפטר והפכוד

פרשת בהעלותך • מדרגות בהשגת התורה

העליון, כלומר, כשהם נמצאים בעולם העליון הם בבחינת 'רוחות', אבל בשעתא דנחתין לתתא מתלבשי בלבושא דהאי עלמא - בשעה שיורדים למטה בעולם הזה, הם מתלבשים בלבוש של עולם הזה כדמות גוף האדם, ואי לא מתלבשי בלבושא פגוונא דהאי עלמא - ואם לא היו מתלבשים בלבוש שהוא כעין העולם הזה, לא יכליו למיקם בהאי עלמא - לא היו יכולים לעמוד ולסבול את הגשמיות שבעולם הזה, ולא סביל לון עלמא - והעולם לא היה סובל אותם מחמת עוצם קדושתם.

ואי במלאכי פך - ואם במלאכים כך הוא, שצריכים להתלבש כשיורדים מעולם העליון לעולם הזה, אם כן אורייתא דברא להו - התורה שבראה את המלאכים, וברא עלמין פלהו וקיימין בגינה - ובראה את כל העולמות, ובעבורה הם מתקיימים, אם כן בוודאי שהיא יותר עליונה מן המלאכים, שהרי המלאכים שורשם בעולם הבריאה, ואילו התורה שורשה מאצילות, על אחת כמה וכמה, פיו דנחתת להאי עלמא - שכיין שירדה התורה לעולם הזה, אי לא דמתלבשא בהני לבושי דהאי עלמא - אם לא שהיתה מתלבשת באלו הלבושים של העולם הזה, לא יכלו בני העולם למסבל - לא היו יכולים בני העולם לסבול אותה מחמת רזי התורה והסודות שבה. ולהלן יבאר רבי שמעון שלבושי התורה הם הסיפורים.

ומוהיר רבי שמעון לאדם המחשיב את סיפורי התורה כעיקר.

ועל דא - ועל כן, הואיל שהתורה מוכרחת להתלבש בלבוש, האי ספור דאורייתא, לבושא דאורייתא איהו - אלו הסיפורים שבתורה הם הלבושים של התורה, ואף שהסיפור אמת שהרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו, אבל ודאי אין הכוונה רק לפשוטו, ולכן מאן דחשיב דהוא לבושא איהו אורייתא ממש ולא מלה אחרא - מי שחושב שלבוש זה הוא התורה ממש ולא דבר אחר, תפיח רוחיה - תצא רוחו וימות, מפני שמבזה כבוד התורה, ולא יחא ליה חולקא בעלמא דאתי - ולא יהיה לו חלק בעולם הבא, משום שבעולם הבא יתגלו סודות התורה, ומי שאינו מאמין בהם לא יזכה להביט בהם, בגין פך - ומפני זה אמר דוד (שם קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, ומשמעו, שדוד המלך ביקש שיתגלו עיניו להביט ולהבין מה דתחות לבושא דאורייתא - במה שמסתתר מתחת ללבוש של התורה, שהם סודות התורה, ונקרא 'נפלאות' מלשון נבלא ונסתר.

לאחר שהתבאר שסיפורי התורה הם לבוש, מוסיף רבי שמעון כי גוף התורה הוא תרי"ג מצוות.

תא חזי - בא וראה, אית לבושא דאתחזי לכלא - יש לבוש הנראה לכולם, ואינון טפשיין פד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון

במאמר שלפנינו רבי שמעון מבאר כי אפילו בסיפורי התורה יש בהם סודות עליונים. כי יש לתורה לבוש שהוא הסיפורים, גוף שהוא תרי"ג מצוות, נשמה שהיא סודות התורה, ונשמה לנשמה שתגלה ענינה לעתיד לבוא, והעיקר הוא להאחו בנשמת התורה.

רזי התורה נתלבשו בסיפורים גשמיים. רבי שמעון אמר, ווי להוא בר נש דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא ונמליון דהדיוטי - אוי לאותו אדם שאומר שתורתנו באה להראות סיפורים פשוטים ודברי הדיוטות, כגון סיפורי לבן ועשו וכדומה, דאי הכי אפילו בזמנא דא אנו יכלין למעבד אורייתא במליון דהדיוטי ובשבחא יתיר מפלהו - שהרי אם כן, אפילו בזמן הזה אנו יכולים לעשות תורה מדברי הדיוטות, ועוד יותר סיפורים משובחים מהם. כי בתורה יש דברים שנראים רק סיפורים, ובספרי הקורות יש סיפורים הנראים יותר יפה מסיפורי התורה. ומוסיף רבי שמעון, אי לאחזאה מלה דעלמא - ואם יאמר אדם, שהתורה באה להראות את דברי עולם הזה, אינו כן, שהרי אפילו אינון קפסירי דעלמא אית בינייהו מליון עלאין יתיר - אפילו אותם שרים ושליטים בעולם, יש ביניהם דברים יותר מעולים, שהרי הם משתמשים בשמות הטומאה היוצאים מן התורה, אי הכי גזיל אבתרייהו ונעביד מנייהו אורייתא כהאי גוונא - ואם כן, נלך אחריהם ונעשה מהם באותו אופן תורה. אלא, בני ישראל שלומדים את התורה לשמה ונעשית להם סם החיים, יודעים כי כל מליון דאורייתא מליון עלאין ורזיון עלאין - כל דברי התורה הם דברים עליונים וסודות עליונים, אבל שרים ושליטים בעולם שמחשיבים את התורה כסיפורים בעלמא ונעשית להם סם המות, משתמשים בשמות הטומאה.

ומבאר רבי שמעון, שכשם שכהמלאכים יורדים לעולם הזה הם מתלבשים בלבוש מהעולם הזה, כך התורה שהיא עליונה מהם, על אחת כמה וכמה שצריכה להתלבש בסיפורים גשמיים.

תא חזי - בא וראה למה נכתב בתורה סיפורים בעלמא. כי עלמא עלאה - עולם העליון, שהוא בינה הרמוז באות ה' ראשונה שבשם הוי"ה, ועלמא תתאה - עולם התחתון, שהוא מלכות הרמוזה באות ה' אחרונה שבשם הוי"ה, פחד מתקלא אתקלו - במשקל אחד נשקלו, כלומר, שמכוונים זה כנגד זה, כי שניהם מרומזים באותיות ה' שבשם הוי"ה. ולכן בני ישראל לתתא - שלמטה, הרומז למלכות, הם כנגד מלאכי עלאי לעילא - המלאכים העליונים שלמעלה, הרומז לבינה. ומבאר רבי שמעון, והרי מלאכי עלאי פתיב בהו - כתוב בהם במלאכים העליונים (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות, ומשמעו, שהמלאכים הם בחינת 'רוחות' שאינם מלובשים בגוף גשמי, האי באתר עלאה - וכל זה הוא במקום

רבי שמעון אמר, ווי להוא בר נש דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא ונמליון דהדיוטי, דאי הכי אפילו בזמנא דא אנו יכלין למעבד אורייתא במליון דהדיוטי ובשבחא יתיר מפלהו, אי לאחזאה מלה דעלמא, אפילו אינון קפסירי דעלמא אית בינייהו מליון עלאין יתיר, אי הכי גזיל אבתרייהו ונעביד מנייהו אורייתא כהאי גוונא, אלא כל מליון דאורייתא מליון עלאין אינון ורזיון עלאין.

תא חזי, עלמא עלאה ועלמא תתאה פחד מתקלא אתקלו, ישראל לתתא מלאכי עלאי לעילא, מלאכי עלאי פתיב בהו (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות, האי באתר עלאה, פשעתא דנחתין לתתא (אף על גב דנחתין), מתלבשי בלבושא דהאי עלמא, ואי לא מתלבשי בלבושא פגוונא דהאי עלמא, לא יכלין למיקם בהאי עלמא, ולא סביל לון עלמא.

ואי במלאכי פך, אורייתא דברא להו וברא עלמין פלהו וקיימין בגינה, על אחת כמה וכמה פיו דנחתת להאי עלמא, אי לא דמתלבשא בהני לבושי דהאי עלמא, לא יכלו למסבל.

ועל דא האי ספור דאורייתא, לבושא דאורייתא איהו, מאן דחשיב דהוא לבושא איהו אורייתא ממש, ולא מלה אחרא, תפיח רוחיה, ולא יחא ליה חולקא בעלמא דאתי, פגין פך אמר דוד (שם קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, מה דתחות לבושא דאורייתא.

תא חזי, אית לבושא דאתחזי לכלא, ואינון טפשיין פד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון

כלומר, שמכוונים זה כנגד זה, כי שניהם מרומזים באותיות ה' שבשם הוי"ה. ולכן בני ישראל לתתא - שלמטה, הרומז למלכות, הם כנגד מלאכי עלאי לעילא - המלאכים העליונים שלמעלה, הרומז לבינה. ומבאר רבי שמעון, והרי מלאכי עלאי פתיב בהו - כתוב בהם במלאכים העליונים (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות, ומשמעו, שהמלאכים הם בחינת 'רוחות' שאינם מלובשים בגוף גשמי, האי באתר עלאה - וכל זה הוא במקום

ונשמה, ונשמה לנשמה. ומבאר רבי שמעון, שמיא וחיליהון אליו אינו לבושא - השמים וצבאם, שהם עולמות בריאה יצירה ועשייה, הם לבוש השכינה, והם כנגד סיפורי התורה שבהם נתלבו המצוות. וכנסת ישראל דא גופא - וכנסת ישראל שהיא השכינה הקדושה ספירת המלכות, היא בחינת הגוף, והם כנגד תר"ג מצוות התורה כי השכינה נקראת 'מצוה', דמקבלא לנשמתא דאיהי - שהגוף - מלכות מקבלת את הנשמה שהיא זעיר אנפין הנקרא תפארת ישראל, והם כנגד סודות התורה, ועל דא איהו גופא לנשמתא - ועל כן הוא גוף לנשמה, כלומר, כי מעשה המצוות בפשטותם הם גוף והיכל לתורת הסוד. ומוסיף רבי שמעון, נשמתא דאמרן, דא - הנשמה שאמרנו, שהוא כנגד סודות התורה, ונקרא תפארת ישראל, דאיהי אורייתא ממש - שהיא התורה ממש, ונשמתא לנשמתא דא איהו עתיקא קדישא - ונשמה לנשמה זה סוד השלוש ספירות הראשונות כתר חכמה בינה הנקראים 'עתיקא קדישא', ואורם מתלבש בזעיר אנפין, ואור זה לא יתגלה לנו רק לעתיד לבוא בעת שיזדככו כל הנבראים, ויהיו מוכנים הצדיקים להבין את אותם הסודות. וכלא אחיד דא בדא - והכל אחוז זה בזה, כי עתיקא קדישא מתלבש בזעיר אנפין, וזעיר אנפין במלכות, ומלכות מתלבשת בעולמות בריאה יצירה ועשייה.

ומסיים רבי שמעון מעין הפתיחה. ווי לאינו חייבא דאמר דאורייתא לאו איהי אלא ספורא בעלמא - אוי לאלו הרשעים שאומרים שהתורה אינה אלא סיפורים פשוטים, ואינו מסתפלי בלבושא דא ולא יתיר - והם מסתכלים בלבוש הזה ולא יותר. ומאידך, זכאין אינו צדיקיא דמסתפלי באורייתא פדקא יאות - אשריהם הצדיקים שמסתכלים בתורה כראוי, חמרא לא יתיב - וכמו שהיין לא יושב ומתקיים אלא בקנקן ובחבית, כך אורייתא לא יתיב אלא בקנקן, ובחבית, דא - כך התורה אינה מתיישבת ומתקיימת אלא בלבוש הזה, ואי אפשר שתתגלה התורה בלי הסיפורים כנזכר לעיל, ועל דא לא בעי לאסתפלא אלא במה דאית תחות לבושא - ועל כן אינו צריך אלא להסתכל בתורה - תר"ג המצוות, ובנשמת התורה - סודות התורה, ועל דא פל אינו מלין וכל אינו ספורין - ועל כן כל אלו הדברים וכל אלו הסיפורים, לבושין אינון - הם רק לבושים.

שפירא - ואתם הטיפשים כשרואים בן אדם עם לבושו הנראה יפה, לא מסתפלין יתיר - אינם מסתכלים ומתבוננים יותר בפנימיות האדם עצמו ודנים אותו על פי לבושו ההודר, ובדעתם לבושו הוא העיקר, אבל באמת חשיבו דההוא לבושא גופא - החשיבות ועיקר של אותו הלבוש הוא הגוף המתלבש בו, וחשיבותא דגופא נשמתא - וחשיבות של הגוף היא הנשמה המלוכשת בתוכו. כהאי גוונא אורייתא אית לה גופא - כעין זה התורה יש לה גוף, ואינון פקודי אורייתא דאקרון - והם תר"ג מצוות התורה, דיניהם והלכותיהם, שנקראים גופי תורה, האי גופא מתלבשא בלבושין דאינון ספורין דהאי עלמא - והגוף הזה - תר"ג מצוות מתלבש בלבושים שהם הסיפורים של העולם הזה.

ומבאר רבי שמעון, ארבע מדרגות בתורה. טפשיין דעלמא לא מסתפלי אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא - האורייתא - הטיפשים שבעולם אינם מסתכלים אלא בלבוש ההוא שהוא סיפור התורה, ולא ידעי יתיר ולא מסתפלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא - ואינם יודעים יותר, ואינם מסתכלים במה שמסתתר תחת הלבוש ההוא. ויש אנשים שהם במעלה יתירה, והם אינון דידעין יתיר - אלו שיודעים יותר מן הטיפשים, לא מסתפלו בלבושא, אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא - כי אינם מסתכלים בלבוש שהוא סיפורי התורה, אלא בגוף התורה שהוא מתחת ללבוש הזה, שהם תר"ג מצוות התורה. ויש אנשים שהם במעלה יתרה מזו, והם חפמיין עבדי דמלכא עלאה, אינון דקיימו בטורא דסיני - החכמים עבדי המלך העליון, אלו שעמדו בהר סיני, לא מסתפלי אלא בנשמתא - אינם מסתכלים אלא בנשמה, שהם סודות התורה שקיבלו בני ישראל בהר סיני, דאיהי עקרא דכלא אורייתא ממש - שהיא העיקר של כל התורה ממש, ומוסיף רבי שמעון, ולזמנא דאית זמינין לאסתפלא - ולעתיד לבא הם עתידים להסתכל בתורה במדרגה יותר עליונה, בנשמתא דנשמתא דאורייתא - בנשמה של נשמת התורה, שהיא דרך יותר נעלמת ונסתרת, אשר בעולם הזה אין בכוחנו להכירה וללומדה.

לאחר שהתבאר שיש בתורה לבוש גוף נשמה ונשמה לנשמה, מבאר רבי שמעון שכן יש בעולם העליון. תא חזי - בא וראה, הכי נמי לעילא - כך הוא גם למעלה בעולם העליון, אית לבושא, וגופא, ונשמתא, ונשמתא לנשמתא - יש לבוש, וגוף,

שפירא, לא מסתפלין יתיר, חשיבו דההוא לבושא גופא, וחשיבותא דגופא נשמתא. כהאי גוונא אורייתא אית לה גופא, ואינון פקודי אורייתא דאקרון גופי תורה, האי גופא מתלבשא בלבושין דאינון ספורין דהאי עלמא. טפשיין דעלמא לא מסתפלי אלא בההוא לבושא, דאיהו ספור דאורייתא, ולא ידעי יתיר, ולא מסתפלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא, אינון דידעין יתיר, לא מסתפלו בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא, חפמיין עבדי דמלכא עלאה, אינון דקיימו בטורא דסיני, לא מסתפלי אלא בנשמתא, דאיהי עקרא דכלא אורייתא ממש, (ולעלמא) ולזמנא דאית זמינין לאסתפלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא. תא חזי, הכי נמי לעילא אית לבושא, וגופא, ונשמתא, ונשמתא לנשמתא, שמיא וחיליהון אליו אינון לבושא, וכנסת ישראל דא גופא, דמקבלא לנשמתא דאיהי תפארת ישראל, ועל דא איהו גופא לנשמתא, נשמתא דאמרן דא תפארת ישראל דאיהי אורייתא ממש, ונשמתא לנשמתא דא איהו עתיקא קדישא, וכלא אחיד דא בדא. ווי לאינו חייבא דאמר דאורייתא לאו איהי אלא ספורא בעלמא, ואינון מסתפלי בלבושא דא ולא יתיר, זכאין אינון צדיקיא דמסתפלי באורייתא פדקא יאות, חמרא לא יתיב אלא בקנקן, ובחבית, דא - כך התורה אינה מתיישבת ומתקיימת אלא בלבוש הזה, ואי אפשר שתתגלה התורה בלי הסיפורים כנזכר לעיל, ועל דא לא בעי לאסתפלא אלא במה דאית תחות לבושא - ועל כן אינו צריך אלא להסתכל בתורה - תר"ג המצוות, ובנשמת התורה - סודות התורה, ועל דא פל אינו מלין וכל אינון ספורין - ועל דא פל אינון מלין וכל אינון ספורין, לבושין אינון.

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

